

# РЕШЕНИЕ

№ 1739

гр. С., 06.02.2023 г.

## В ИМЕТО НА НАРОДА

**СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 47 СЪСТАВ**, в публично заседание на  
единадесети октомври през две хиляди двадесет и втора година в следния  
състав:

Председател: МАРИЯ В. БОГДАНОВА  
НОНЧЕВА

при участието на секретаря БОРИСЛАВ М. ДИМИТРОВ  
като разгледа докладваното от МАРИЯ В. БОГДАНОВА НОНЧЕВА  
Гражданско дело № 20211110138821 по описа за 2021 година  
за да се произнесе, взе предвид следното:

### **Производството е по реда на чл. 235 и сл. ГПК.**

Образувано е по искова молба, подадена от И. М. С. срещу /фирма/ С  
Разпореждане № 62305 от 08.07.2022 г. като ищци в производството са конституирани  
М. Т. М. и И. Т. М., на основание чл. 227 ГПК, в качеството им на наследници по закон  
на първоначалния ищец И. М. С., починала на 05.03.2022 г.

В исковата молба се твърди, че И. М. С. била единствен наследник на своя брат  
Р.М.С., починал на 17.09.2020 г. Същият имал сключен договор за допълнително  
задължително пенсионно осигуряване в Задължителния универсален пенсионен фонд,  
управляван от ответното дружество, като по индивидуалната партида на С. била  
натрупана сума в размер на 2219,00 лева. Посочва се, че тази сума била част от  
наследствената маса на Р.С. към датата на смъртта му, поради което ищцата, в  
качеството си на негов единствен наследник, имала право да я наследи. Искане за  
изплащане на сумата И. С. отправила до ответника на 19.05.2021 г., но с писмо от  
/дата/ г. дружеството отказало да заплати натрупаните по партидата парични средства,  
заявявайки, че И. С. не била сред кръга лица, имащи право да наследят починалия.  
Ищцата твърди, че съгласно установеното в Закона за наследството роднините по  
сребрена линия до шеста степен включително имали право на наследяване, поради  
което за същата съществувал интерес от предявяване на иск за заплащане на  
натрупаните по индивидуалната партида на наследодателя □ парични средства.  
Заявява, че обратното действие на новоприета законова уредба било допустимо, когато  
новият закон предвиждал по-благоприятни правни последици за своите адресати,  
каквото именно бил случаят с нормата на чл. 170, ал. 1 КСО. Въз основа на изложеното

е отправено искане за уважаване в цялост на предявения иск.

Исковата молба и приложенията към нея са изпратени на ответника /фирма/ за отговор, като с постъпилия в законоустановения срок такъв предявената искова претенция е оспорена в цялост. Дружеството твърди, че не се явявало надлежно легитимиран ответник по предявения иск, тъй като било само управляващо пенсионния фонд лице по смисъла на чл. 122г КСО, а /фирма/ представлявал самостоятелно юридическо лице, в чието имущество били натрупани средствата по индивидуалната партида на наследодателя на ищцата. Изложени са подробни доводи в подкрепа на твърдението, че предвид редакцията на чл. 170, ал. 1 КСО, действащата към датата на смъртта на наследодателя на ищцата, последната не била сред кръга наследници с право да получат натрупаните по индивидуалната партида на починалото лице средства. Отправена е молба за отхвърлянето на предявения иск като неоснователен и за присъждане на сторените по делото разноски.

**Софийски районен съд**, като съобрази доводите на страните и събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното:

СРС, I-во ГО, 47-ми състав, е сезиран със субективно и обективно съединени искове с правно основание чл. 170, ал. 1 КСО за осъждане на /фирма/ да заплати при равни квоти на М. Т. М. и И. Т. М., в качеството им на наследници по закон на първоначалния ищец И. М. С., сума в общ размер на 2219,00 лева, представляваща средства, натрупани по индивидуалната партида на Р.М.С. – наследодател на И. М. С. – във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване, управляван от ответника, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане.

За основателността на предявената искова претенция в тежест на ишците е да установят по делото следните материално-правни предпоставки: 1/ настъпването на смъртта на наследодателя на И. М. С. – Р.М.С.; 2/ осигуряването на наследодателя С. в /фирма/, управляван и представляван от /фирма/ 3/ размера на натрупаните средства по индивидуалната партида наследодателя С.; 4/ качеството на И. М. С. на наследник, който да е сред кръга на лицата с право да получат натрупаните по индивидуалната партида наследодателя средства при настъпването на смъртта му.

С обявения за окончателен доклад по делото съдът е обявил за безспорни между страните и ненуждаещи се от доказване по реда на чл. 146, ал. 1, т. 3 ГПК следните обстоятелства: че Р.М.С. е бил осигурено лице в управлението от ответника универсален пенсионен фонд, като натрупаните по индивидуалната партида на лицето средства към 31.05.2021 г. са в размер на 2256,15 лева, както и че Р.М.С. е починал на 17.09.2020 г., като негов единствен наследник по закон е сестра му – първоначалната ищца по делото И. М. С., която на 01.06.2021 г. е подала заявление до ответника за изплащане на натрупаните по партидата на починалия ѝ брат парични средства.

Освен безспорния им характер, тези обстоятелства се установяват и от събраните по делото доказателства. От представения от ответника договор за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд в /фирма/ се установява, че на 28.03.2016 г. между ответника /фирма/ и Р.М.С. е сключен договор с предмет допълнително задължително пенсионно осигуряване на последния в съответствие с Правилника за организацията и дейността на /фирма/ и действащото българско законодателство, с право на осигурения на допълнителна пожизнена пенсия

за старост след придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст; право на осигурения на еднократно или разсрочено изплащане на натрупаните средства по неговата партида, при придобиване на право на пенсия от Фонда, когато размерът на допълнителната пожизнена пенсия е до 20 на сто от социалната пенсия за старост; право на осигурения на еднократно изплащане до 50 на сто от натрупаните средства по неговата партида при трайно намалена работоспособност 80,99 на сто, а в случай на смърт на осигуреното лице или пенсионера с право на посочените в чл. 170 КСО негови наследници да получат натрупаните средства/ остатъка по индивидуалната партида на починалото осигурено лице или пенсионер.

От представените от първоначалната ищца препис-извлечение от акт за смърт и удостоверение за наследници се установява, че Р.М.С. е починал на 17.09.2020 г. в гр. З., и оставил за свой единствен наследник по закон своята сестра И. М. С..

От приетото по делото заявление с вх. № 1021 от 01.06.2021 г., подадено от първоначалната ищца до ответника се установява, че същата е поискала изплащане на натрупаната по персоналната партида на Р.М.С. сума, а от отговора с изх. № \*\*\*\*\* от /дата/ г. се установява, че ответникът е отказал да уважи молбата на първоначалната ищца с оглед приложимата редакция на чл. 170, ал. 1 КСО.

Ответникът също така не оспорва, а и се установява от представената от него справка за сумите по индивидуалната партида на Р.М.С., че към 31.05.2021 г. общият размер на натрупаната сума е 2256,15 лева, която покрива размера на исковата претенция. В тази насока следва да се посочи, че извършеното на 01.06.2021 г. прехвърляне на тази сума в пенсионния резерв съгласно приложимата норма на чл. 170, ал. 3 КСО не освобождава ответника от отговорност в случай на основателност на претенцията, доколкото въпросът дали това прехвърляне е извършено законосъобразно при наличието на отправената от първоначалната ищца молба, е част от предмета на настоящото съдебно производство.

Спорът по делото е съсредоточен върху въпроса дали първоначалната ищца И. М. С. е правно легитимирана да получи изплащане на събраните средства по индивидуалната партида на своя брат. В тази насока съдът намира следното:

Съгласно действащата към датата на откриване на наследството на Р.М.С. (17.09.2020 г.) редакция на чл. 170, ал. 1 КСО (Изм. – ДВ, бр. 67 от 2003 г., бр. 64 от 2020 г., в сила от 18.07.2020 г.) при смърт на осигуреното лице на наследниците му – преживелия съпруг, низходящите или възходящите, се изплащат еднократно или разсрочено натрупаните средства по индивидуалната му партида, като се спазват редът на наследяване и размерът на наследствените дялове, съгласно Закона за наследството.

Със ЗИДКСО (обн. ДВ, бр. 19 от 05.03.2021 г. ), текстът на чл. 170, ал. 1 КСО е изменен, като е предвидено сумите да се изплащат на наследниците на осигуреното лице по закон при съответно прилагане на чл. 3, чл. 4, ал. 1 и чл. 5 – 10а от Закона за наследството. Нормата е материалноправна, поради което нейното изменение няма действие за обществените отношения, възникнали преди датата на нейното влизане в сила, освен при изрично придадено от законодателя обратно действие. Такова обратно действие не е придадено с ПЗР на ЗИДКСО, поради което следва изводът, че към релевантната за възникване на правата на първоначалната ищца дата, законът е предвиждал ограничение на кръга от наследници, легитимирани да получат плащане на натрупаните по индивидуалната партида на наследодателя суми, като такива са били единствено низходящите, възходящите и преживелият съпруг на осигуреното лице, а не и наследниците му по сребрена линия, каквато се явява И. М. С..

Видно от изложеното в исковата молба, първоначалната ищца И. М. С. цели прякото приложение на разпоредбата на чл. 17, ал. 1 от Конституцията на Република България, съгласно която правото на собственост и на наследяване се гарантира и защитава от закона, както и прилагането на чл. 170, ал. 1 КСО в последната му редакция (обн. ДВ, бр. 19 от 5.03.2021 г. ), с която е разширен кръгът на наследниците, имащи право да получат натрупаните по индивидуалната партида на наследодателя суми.

Съгласно чл. 5, ал. 1 от Конституцията на Република България от 1991 г., Конституцията е върховен закон и другите закони не могат да ☐ противоречат. Въпросът кога е допустимо съдът да приложи пряко конституционна разпоредба, тъй като определена законова разпоредба, приета след приемането на Конституцията на Република България от 1991 г., ☐ противоречи, е дискуссионен. Разпоредбата на чл. 5, ал. 2 КРБ предвижда прякото, непосредствено действие на конституционните разпоредби. С Решение № 10 от 06.10.1994 г. на Конституционния съд на Република България по конст. д. № 4/94 г. въпросът е донякъде засегнат. С това Решение на КС, във връзка с § 3, ал. 1 ПЗР на КРБ, е прието, че всеки правораздавателен орган следва пряко да приложи конституционна разпоредба, когато завареното от конституцията законодателство ☐ противоречи. Става въпрос за приети до приемането на Конституцията от 1991 г. разпоредби, които ☐ противоречат, като в решението е прието, че същите са отменени с приемането на Конституцията. Решението не дава отговор на въпроса дали разпоредбите на закон, приет след приемането на Конституцията от 1991 г., които ☐ противоречат, не трябва да бъдат прилагани от правораздавателния орган, доколкото същите се приемат при действието на новата Конституция.

Съгласно чл. 15, ал. 1 ЗСВ, когато прецени, че закон ☐ противоречи на Конституцията на Република България, съдът уведомява Върховния касационен съд или Върховния административен съд, а прокурорите и следователите – главния прокурор. Цитираната разпоредба дава основание да се приеме, че когато първоинстанционният съд констатира, че определена законова разпоредба ☐ противоречи на Конституцията, той следва да сезира ВКС или ВАС, които да отправят съответно искане до Конституционния съд. На първоинстанционния по закон не е дадено правото да сезира КС, нито да спре производството пред себе си, до произнасяне по сигнала. Същевременно, чл. 150, ал. 2 КРБ не поставя първоинстанционния съд сред субектите, които осъществяват контрол за конституционност на закони, приети при действието на Конституцията от 1991 г. Съгласно изричната норма на чл. 149, ал. 1, т. 2, вр. ал. 2 КРБ, произнасянето по искане за установяване на ☐ конституционност на законите е сред изключителните правомощия на Конституционния съд. Гражданските съдилища, като правоприлагащи органи, са задължени да разглеждат и решават делата според точния смисъл на законите (чл. 5 ГПК). Инцидентният съдебен контрол на гражданските съдилища се отнася единствено до валидността и законосъобразността на административните актове, а не и до конституционността на законите. Отклонение от този принцип е налице в няколко насоки – на първо място, правоприлагащият орган е длъжен да не приложи разпоредба на заварен закон (приет преди действащата Конституция), ако тя ☐ противоречи на Конституцията (§ 3, ал. 1 от ПЗР на КРБ). На следващо място, съдът е длъжен да прилага законите според общия им разум, когато те са непълни, неясни и ☐ речиви, а при липса на законова уредба – да се основе на основните начала на правото, обичая и морала (чл. 5 ГПК).

В настоящата хипотеза Кодексът за социално осигуряване е в сила от 01.01.2000 г. и същият не представлява заварен закон по смисъла на § 3, ал. 1 от ПЗР на КРБ.

Освен това процесните обществени отношения, предмет на настоящото дело, са регулирани с изрична правна норма – чл. 170, ал. 1 КСО, която в приложимата редакция е напълно ясна и безпротичлива. Същевременно нормата на чл. 17, ал. 1 КРБ не урежда конкретно правило за поведение, чието пряко приложение би довело до колизия и съмнение за протичателност на нормата от Кодекса. Правото на наследяване не е неотменимо гражданско право и неговата конституционна защита не води до извода, че Конституцията забранява то да бъде ограничавано чрез законови норми, когато това е необходимо с оглед характера на регулираните обществени отношения. Примери в тази насока са нормите на чл. 9а ЗН относно наследяването на реституирани имоти и чл. 10 ЗН, която ограничава възможността за наследяване по право на заместване на наследници по съребрена линия. Такъв пример е и нормата на чл. 170, ал. 1 КСО в приложимата редакция, при която законодателят е приел, че общественият интерес от попълване на пенсионния резерв на държавното обществено осигуряване следва да вземе превес над частния интерес на наследниците на осигуреното лице по съребрена линия, за които в правната теория и съдебната практика трайно се приема, че имат по-непряка връзка с наследодателя спрямо низходящите, възходящите и преживелия съпруг. Следователно, законовото ограничение на правото на наследяване не е самоцелно, а дали в случая общественият интерес наистина следва да бъде предпочетен е въпрос извън компетентността на съда като правоприлагащ орган.

На следващо място, настоящият съдебен състав намира за неоснователни доводите на ищцовата страна, че в конкретния случай следвало да се приложи актуалната редакция на чл. 170, ал. 1 КСО, доколкото същата предвиждала по-благоприятни за своите адресати правни последици. Съгласно чл. 5, ал. 5 КРБ, всички нормативни актове се публикуват и влизат в сила три дни след обнародването им, освен когато в тях е определен друг срок. Основният принцип е, че законът действа занапред, а обратното действие е изключение и трябва да бъде изрично предвидено. Нормата на чл. 170, ал. 1 КСО е материалноправна. Когато новоприетият закон завари продължаващи съществуването си правоотношения, породени от юридически факт, възникнал преди влизането му в сила, но който се обхваща от приложното му поле, то към тези правоотношения следва да се приложи правната уредба, която е била в сила при възникването им. Следователно за заварените правоотношения следва да намери приложение чл. 170, ал. 1 КСО (изм. – ДВ, бр. 67 от 2003 г., бр. 64 от 2020 г., в сила от 18.07.2020 г.). Ето защо съдът намира, че при действието на чл. 170, ал. 1 КСО (изм. – ДВ, бр. 67 от 2003 г., бр. 64 от 2020 г., в сила от 18.07.2020 г.), И. М. С. като сестра на починалото осигурено лице, не е легитимирана да получи плащане на натрупаните суми по индивидуалната партида на наследодателя в УПФ, респ. – не са легитимирани и нейните наследници М. Т. М. и И. Т. М., конституирани като ищци в настоящото производство с оглед настъпилата в хода на производството смърт на първоначалната ищца.

Предвид изложеното, настоящият съдебен състав намира, че предявените искове са неоснователни и следва да бъдат отхвърлени изцяло.

#### **По разноските:**

Предвид изхода на спора, разноските, сторени от ответника в хода на исковото производство, следва да бъдат понесени от ищеца, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК. На основание чл. 78, ал. 6 ГПК, вр. чл. 37 ЗПП, вр. чл. 25, ал. 1 НЗПП съдът определи юрисконсултско възнаграждение на ответника в размер на 100 лв., която следва да бъде заплатена от ищите поравно.

По изложените съображения, Софийски районен съд, Първо гражданско отделение, 47-ми състав,

## **РЕШИ:**

**ОТХВЪРЛЯ** като неоснователни предявените от **М. Т. М.**, ЕГН: \*\*\*\*\*, с адрес: гр. С., /адрес/, и **И. Т. М.**, ЕГН: \*\*\*\*\*, с адрес: гр. П., /адрес/ (конституирани като наследници по закон на първоначалната ищца – **И. М. С.**, ЕГН: \*\*\*\*\*, починала в хода на производството – на 05.03.2022 г.), **срещу /фирма/**, ЕИК: \*\*\*\*\*, с адрес: гр. С., /адрес/, **субективно съединени искове с правно основание чл. 170, ал. 1 от Кодекса за социалното осигуряване** за осъждане на ответника да заплати на ищите при квоти от по 1/2 част на всеки сума в общ размер на 2219,00 лева, представляваща средства, натрупани по индивидуалната партида на Р.М.С. във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване, управляван от ответника, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане.

**ОСЪЖДА** **М. Т. М.**, ЕГН: \*\*\*\*\*, с адрес: гр. С., /адрес/, и **И. Т. М.**, ЕГН: \*\*\*\*\*, с адрес: гр. П., /адрес/, **да заплатят на /фирма/**, ЕИК: \*\*\*\*\*, с адрес: гр. С., /адрес/, в условията на разделна отговорност, **при равни квоти**, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, **сумата от 100,00 лева**, представляваща юрисконсултско възнаграждение в настоящото производство.

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Препис от решението да се връчи на страните.

Съдия при Софийски районен съд: \_\_\_\_\_